

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre	28 kor.	— fill.
Félévre	14	— „
Negyedévre	7	— „
Egy órára	2	40 „
Egyes szám	—	8 fill.
Vidéken	—	10 „

PESTI NAPLÓ

Apró hirdetések ára:
Egy szó 4 fillér,
vastagabb betűvel 8 fillér.
Hirdetések petit számitással,
díjazás szerint.
Megjelenik minden nap, ünnep
és vasárnap után is.

Budapest, 1902.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Andrassy-út 27.

Péntek, december 5.

Az állam és a város munkásai.

Budapest, december 4.

Azt jelenti ma egy könyvatos, hogy az állami tisztviselőket nagy öröm éri karácsonyra. Megkapják — óh, nem a régóta várt és régóta ígért fizetésrendezést, még csak az erről szóló törvényjavaslatot sem, — hanem megkapják azt a hárommillió koronát, amit a pénzügyminiszter nagydicsekedve már tavaly fölvetett a költségvetésbe, de amelynek szétosztására mindmostanáig hiába várakoztatták a tisztviselőket.

Valóban szép dolog — ha ugyan igaz a hír, — hogy a pénzügyminiszter rászánta magát a nemes cselekedetre s megadja a tisztviselőknak, amit már hónapokkal ezelőtt megszavazott nekik a törvényhozás. De bár a pénzügyminiszter ezzel nem is kötelességet teljesít, hanem kötelességmulasztást hoz helyre, nekünk — ismerve kormányunkat — mégis kissé gyanus a könyvatosban bejelentett krisztkindli. Vajjon nem azt jelenti-e ez, hogy a hárommilliót csupán azért osztják szét, hogy aztán a tisztviselők még hosszabb türelemmel várakozzanak a pénzügyminiszteri bürokráciában érthetetlenül késedelmeskedő fizetésrendező javaslatra?

A türelem, amely állítólag ró-

zsát terem, tövist is terem. Jut-e a magyar tisztviselőnek a türelem rózsájából egyéb is, mint tövis? Pedig hivatalosan és félhivatalosan folyvást türelemre intik.

Ime, hónapok multak el a pénzügyminiszter ígérete óta. Ez az ígérő beszéd megrajzolta a tisztviselők fizetésjavításának körvonalait. Azok a körvonalak nagy általánosságokat fogtak körülde kicsillámlott közülük valami magféle. A csillogás megfakult, a körvonalak eloszlottak, a magnak hire-hamva sincs. Lomhaság nehezedett-e rá a híres javaslatra, vagy pedig politikai mesterkedés zárta-e el valamely íróasztal fiókjába? Még mindig vajudnak-e a javaslatkészítők, vagy pedig félretették-e a törvényjavaslatot más időkre, jobb időkre, megelégedvén azzal, hogy a tisztviselőknak adtak legalább reménységet, ha már nem adták meg nekik a sorsuk javítását? Ezekre a kérdésekre feleletet vár a tisztviselői kar, de feleletet vár az a közvélemény is, amely a tisztviselők fizetésjavítását szociális és nemzeti szempontokból sürgette. Es ezekre a kérdésekre feleletet kell adnia a kormánynak azért is, hogy ne illethessék a mesterkedő elodázás vádjával.

Az állam tisztessége ne csorbítsák fiskális ügyeskedés, vagy bürokratikus csökönység, sem pedig politikai mesterkedés által. Ne jusson eszébe

a kormánynak arra hivatkoznia, hogy lám a parlament még az indennitást se tudta letárgyalni, s hogy az obstrukciótól nem valósulhat meg a tisztviselők óhaja, a kormány ígérete. Ne számíton arra, hogy a tisztviselőket az ellenzék ellen ingerelheti. Ha megtehetné, akkor is kárhóztatandó volna az ilyen mesterkedés. De nem teheti meg, mert a tisztviselői kar és vele a közvélemény azt látja, hogy a kormány más javaslatokat igenis le tud tenni a Ház asztalára, el tud juttatni a bizottságokhoz, hogy ott tárgyalják őket. Még a költségvetésben megszavazott hárommillió koronából mindmostanáig egyetlen fillér se jutott a tisztviselőknak; hát vajjon ennek is az obstrukció-e az oka?

A kormány példája máris gyönyörűségeen hatott ott, ahol szívesen követik a rossz példát. Ime bámulatos torzvirágokat terem a székesfőváros tisztviselőpolitikája. A rossz gazdálkodás, a költséző igazgatás a tisztviselőben megtalálta a bűnbakot. A milliók pocskelói, a tékozlás nagymesterei a főváros bajainak orvoslását keresvén, rábukáltak a tisztviselőre. Nem ők költenek sokat, hanem a tisztviselők dolgoznak keveset. Hát senkinek se jut eszébe a kötelességmulasztó tisztviselőt megvédeni, de nem juthat eszünkbe az se, hogy a köte-

Az igazság öl.

Írta: Nagy Endre

(Utánnomás tilos.)

Tarjos Pál odahaza az asztalra ütött, hogy a tányérből kilocsasant a pompás tyukleves, és dühösen kiáltotta:

— Gazság! Hallatlan gazság! Az egész világ tele van szédelgással.

Felesége, a csinos kis asszonyka rémülve kérdezte:

— Talán történt valami a hivatalban?

— Nem, azaz hogy mégis. Képzeld, a főnök urat, a nagyságos főnök urat nyakra-főre gratulálják a tegnapi sikerért. Hogy micsoda darab az! Hogy mennyi benne az invenció! Hogy csupa poézis!... fuj!

— És te?

— Oh, még nem szóltam neki. Szerencsére, még nem beszéltem vele. Nem is volt az irodában egész délelőtt. Bizonyosan a bankett és az ünnepeltetés fáradságait piheni ki...

Az asszonyka félénken rebegte:

— Nekem is tetszett a darab.

Tarjos Pál még egyszer az asztalra ütött és villámló szemmel ordította:

— Persze! Mert te is korrumpálva vagy. Tetszik a darab, mert a dussgazdag főnök ur írta. De bézzeg irtam volna csak én, a kutya sem érdeklődne iránta. Vagy azt hiszed, nem tudnék olyat írni? De minek írjak? Ugysem adnák elő seholl!

Felugrott az asztal mellől és a kezeit a nadrágzsebébe dugva járkált föl-alá nagymérgében.

— Komédia, kacagni való komédia! Már az iskolában is én csináltam az ő irodalmi dol-

gozatait és a többi tantárgyakban is vezetem. És lám, mi lett a vége! Ó nagyságos főnök ur és én vagyok az alkalmazott. Ó babérokat arat és én tapsoljak neki... Óhó! Abba még beté nyugszom, hogy ő a főnököm. Elvégre, ő örökölte az irodát az apjától, nem én. De hogy még tapsoljak is neki?

— De kérlek... Sándor ur mindig annyi jóakarattal volt irántad... Ne felejtse, hogy ezt a jó állásodat is neki köszönheted.

— Hát aztán? Nem megdolgozom a fizetésemért. Vagy talán most már odaadom neki a lelket is, a meggyőződésemet, az izlésemet?... Eh, asszonyok nem értenek ehez.

Délután ragyogó arccal nyitott be a hivatalba a főnök ur. Mindenki hajlongva gratulált neki, csak Tarjos görnyedt a rajztábla fölé, mintha nem is látta volna. A főnök ur egyszerre elkomolyodott és kedvetlenül ment hozzá.

— Szervusz Pali! Képzeld, ma Vértess, a nagy kritikus személyesen gratulált! Olvastad a lapokat? Én magam sem számítottam annyi dicséretre.

Tarjos mogorván dörmögte:

— Igen, nagyon megdicsérték.

A főnök ur szája széle vonaglni kezdett az elegáns nyirott bajusz mögött. Idegesen kérdezte:

— És neked? Neked tetszett a darab?

Tarjos megrángatta a vállát.

— Hát tetszett... tetszett...

— De kérlek, sohse feszélyezd magad a véleményed kimondásában. Hisz tudod, hogy mindig jó barátok voltunk, iskolatársak, köztünk csak helye van az őszinte szónak!

A főnök ur majd hogy el nem pityeredett. Annyi dicsőség, ünneplés után még sokkal jobban izgatta ez a kis kedvetlenség, mint más-

kor. E pillanatban minden diadalát szívesen kicserélte volna Tarjos egyetlen dicső szaváért. Türelmetlenül sürgette:

— Nos? Talán a cselekvényben van kifogásod?

— Oh, dehogy!... dehogy!

— Vagy talán a dialógok?...

— Eh!

A főnök ur most már ingerülten kiáltott: — De beszélj hát! Elvégre ha az arccal gáncsolsz, a szavaddal is légy konzekvens.

Tarjos arca egyszerre vörös lett és dühösen mondta:

— Hát jó!... Az egész darab nem ér egy hajtófát sem. Akik megdicsérték, azok vagy fizetést kaptak tőled, vagy eljönnek a fizetésért később.

A főnök ur elsápadt és remegve szólott közbe:

— Ah! Nem gondolod, hogy kissé tuligazságtalan vagy?

— Persze! Az én véleményem tuligazságtalan, de a hízlegők igazságos! Nos jó. Nem szóltam semmit.

— De most már folytassd. Elvégre itt csak egyéni nézetről van szó. Halljuk hát a kifogásaidat.

A főnök ur leült, nyugalmat színelve, bárha a lábszárai ideges reszketésén látszott, hogy belül forr benne az indulat. Tarjos pedig elvakultan folytatta:

— Az egész nem több egy kis szentimentális banálitásnál. A helyzetei régiiek, a dialógusai üresek, a cselekvénye erőltetett, lehetetlen...

A főnök ur föl pattant a székéből:

— Belőled a rosszindulat beszél! Nem is hallgatlak tovább.

— Persze, rosszindulat! Ha tetszik, hát

lességgel játszó törvényhatóság büneiért, mulasztásaiért öt üssük. Az ilyen tisztviselőt a fegyelmi eljárás alá kell vetni, de nem szabad öt okolni a főváros igazgatásának csődjeért. Egyeben törjek az eszköket az orvoslásra vállalkozók, ne az olyan energián, amely ha fanatizmussá lesz, nemcsak igazságtalan, hanem kegyetlen is. Micsoda kegyetlen botorság az például, hogy a nyomoruságosan fizetett fővárosi tisztviselő munkaidejét úgy rendezik, hogy a tisztviselő elessen a becsületes mellékkereset lehetőségétől, s hogy lehetetlenné legyen neki a főváros periferáin lakni, ahol olcsóbb az élet és olcsóbb a lakás! A munkaidő kellő kihasználását mi is követeljük, de az ötletes kapkodást, azoknak az ugrádozását, akiknek valami éppen az eszközbe jutott a munkaidő «rendezése» dolgában, amikor ez a rendezés értelmetlen és egyuttal kegyetlen is, a boldogított polgárság nevében visszautasítjuk.

Tessék a progresszív megadóztatás, az elajándékozott jövedelmek visszazserzése, a városi választói jog általánosítása dolgában ötlettel szolgálni, energiát kifejteni; de ne tessék kicsinyes és jogos érdekeket sértő eszközök kifundálásával a városi boldogságra törekedni. Nem a tisztviselő, hanem a bürokratizmus, nem a hivatali idő, hanem a vaskalaposság, nem is a hivatal, hanem a törvényhatóság a városi nyomoruság igazi oka. Akkor, amikor az egész országban a köztisztviselők és a magánalkalmazottak sorsának javításán, helyzetének könnyítésén gondolkoznak, egyenesen lelkelenség, hogy a fővárosi tisztviselőkkel akarják megfizettetni a fővárosi gazdálkodás mulasztásait.

Budapest, december 4.

A képviselőház holnap, pénteken délelőtt tíz órakor ülést tart, melyen folytatják az indemnity tárgyalását. Szólásra elő vannak

meg is büntethetsz, hisz alkalmazottad vagyok! Csak tessék!

— Jól tudod, hogy mint főnök nem éreztem veled hatalmammat. Bár különösnek, sőt kissé összeférhetetlennek találok, hogy ily elenséges indulattal légy irántam!

— Oh, kérék! Ha csak ez a baj, szívesen rendelkezésemre bocsátom állásomat!

A főnök ur izgatottan toppantott a lábával.

— Elvégre, eddig vinni a dolgot fölösleges! Itt csak arról van szó, hogy érzéseidet javítsd meg...

Tarjos megvető gunnyal szólott közbe: — És a nézeteimet, nemde? No, hát abból semmi sem lesz. Alászolgája!

Becsapta maga után az ajtót és a főnök ur dühösen dörmögte:

— Hát vigyen az ördög!

Sápadtan, hallgatagon ment haza Tarjos. A felesége nyomban észrevette, hogy valami baj történt.

— Beteg vagy?

— Dehogy! Mindössze az történt, hogy elcsaptak. A főnök ur nem volt megelégedve az irodalmi nézeteimmel és elcsapott. Az összes terveit én komponáltam, én rajzoltam, de mert az a rongyos egyfelvonásos darabjam nem tetszett, hát elcsapott...

Az asszonyka kimeredt szemmel, összekulcsolt kézzel bámult maga elé.

— Istenem! Mi lesz most!

— Mi lesz? Hát keressék más irodát!

— És ha nem kapsz? ... Istenem, Istenem! Hát mit törődöl te azzal a darabbal? Hát nem mindegy az neked, hogy jó, vagy rossz?

— Még te is izgatsz? Megfuladnék, ha ticsérném, amikor tisztán látom, hogy haszon-

jegyzve: Makkai Zsigmond, Nessi Pál, Molnár Jenő, Endrey Gyula.

A tisztviselők hárommillió koronája.

A «Pol. Ért.» című könyvatos jelenti: Biztos értesülés szerint az 1902. évi költségvetésbe fölvetett hárommillió koronát ajándékul kapják a IX., X. és XI. rangosztályba sorozott állami tisztviselők. A tervezet szerint fizetésük hat-százalékát kapják meg december 21-ikén.

Új formula-hamisítás. A kormány legalázatosabb cáfoló-gépe, a «Magyar Nemzet», ura és parancsolója által beléjediktált merészséggel hol «mendemondá»-nak, hol meg «koholás»-nak minősíti a tervezett új formula-hamisításról szóló mai hírlapunkat. Nem vitatkozunk Széll Kálmán e hasbeszélő műszerével, mely «zavaros»-nak mondja az általunk reprodukált legújabb formulát, holott éppen ez a zavarosság vall rá a mesteri kézre, mely szerzette; ugyanez a kéz a szerzője az 1899. évi XXX. törvényeknek is, amely — mint a fejlemények mutatják — szintén annyira «zavaros», hogy mindenki utólag azt magyarázza bele, amit akar. Mi csak konstatáljuk, hogy hírlapunk fentartjuk, annál inkább, mert értesülésünk szerint a formula e legújabb kifejezését már meg is szövegezték a miniszterelnökségben, s készen tartják szükség esetére. Széll Kálmán félhivatalos tagadó szellemét már több ízben rajta értük, amikor általa «megcáfolt» híreinket később maga hirdette mint pozitív igazságokat. Most is így fog járni. Hogy különben a kormányelnök által belédobott ötletek folytán működő cáfoló-automata mennyire megvakmerőségében, bizonyítja az, hogy ma egy szuszra kerekén «megcáfolja» az Apponyi és Fejérváry közt való ellentétet is, amely miatt pedig bizottságban s nyílt ülésben annyi nyilatkozat történt. Indítványozzuk Széllnek, adassa e derék cáfolómesternek nem is a vitéségi, hanem a vakmerőségi érdemrendet.

A puchó—illavai választás. A Kubinyi György halálával megüresedett puchó—illavai kerületben ma volt az új választás. Sipeky Sándor földbirtokos szabadelvűpárti küzdött báró Kaas Ivor néppártival. A választás lefolyásáról a következő táviratok érkeztek Puchóról a félhivatalos M. Táv. Irodához:

(10 óra 10 perc): Dr. Kácsér Nándor szabadelvűpárti bizalmi férfit Petrásevics nép-

talan hülyeség! ... De persze, te nem törődöl az ilyesmivel. Az önértet neked semmi!

Elkeseredve ment el hazulról és a klubban sirva borult a kanapé zugába. Ugy érezte, hogy most már mindent elvesztett egyszerre. Biztos állást, családot, tüzhelyt, mindent! De azért nem érzett megbánást, inkább valami édes diadal melengette belüléről.

— Fakovát sem ér az egész darab!

Az asszonyka pedig kisírt szemmel töprengött odahaza sötét gondolataival. A biztos kenyérnek vége, mi következik ezután? Talán meg kellene kérlelni a főnök urat, hisz lehetetlen, hogy nagyon komolyan vegye a dolgot. Igen ám! De a férje kérélje meg? Nem, jól ismerte Tarjost, ő ezt még nem teszi semmi áron.

Legjobb lenne, ha ő menne el... Ő megmagyarázná, hogy Tarjos csak ideges, rossz kedvű volt. Megkérné szépen, neki bizonyára nem mondana nemet. De e gondolatra ijedten dobbant meg a szíve. A főnök ur még leánykorában szívesen évődött vele, bárha már akkor nős ember volt. És mennyi sóhajást küldött ő is a leányálmok idején az elegáns, szép férfi után! A leányálmoknak vége, utjaik elváltak és a kis idill mélyen eltemetődött a háztartás apró gondjai alá. És most hátha fölbred újra a láttán, ha beszél hozzá, ha a hangját hallja, ha nagylelkűnek, nemesnek látja?

Mindegy! A holnap és az azután következő napok gondja parancsol. Erős lesz és szemébe néz a kisértetnek. Fölvette a kabátját, kalapját, egy pillantást vetett a tükörbe és elindult hazulról.

Tarjos épp e pillanatban kezdte magyarázni kollegáinak:

— A cselekvénye abból a lehetetlen föl-

párti hírlapiró, aki beakart hatolni a szavazóhelyiségbe, durván inzultálta. A szavazatok aránya tíz órakor: Sipeky 64, Kaas Ivor báró 17. (Délután 4 órakor.) Sipeky-re 358, Kaas-ra 108 szavazatot esett. Eddig 64 községből csak 20 község szavazott. A küzdelem igen erős lesz, mert az esélyek majdnem egyenlők. (Délután 5 órakor.) Sipeky 373, Kaas Ivor 195 szavazatot kapott. (Este 7 órakor.) Sipeky-nek 386, Kaasnak 222 szavazata volt. Eddig leszavazott 32 község. Most következik az illavai járás, hol a szabadelvűek vannak túlnyomó számban. A szavazás hajnalig is el fog tartani.

A reichsrath ülése. Bécsből jelentik, hogy a képviselőház megkezdte a házaló kereskedésről szóló törvényjavaslat részletes tárgyalását. Ofner azt mondja, hogy nem a jogosulatlan belföldi házalásban, hanem az idegenek jogosulatlan házalásában van a baj. A törvény éppenséggel nem segít a magyar házalók ellen, sőt kedvez is nekik, mert egész Ausztriában megengedi nekik a házalást. Nem a házalás indokolatlan korlátozására van szükség, hanem olyan törvényre, amely a tisztességtelen verseny ellen irányul. Őva inti a házat, hogy ne vigye bele a törvénybe a felekezeti szempontot. Végül az 1. §. stílárís módosítását indítványozza. A ház az 1. §-t a bizottság jelentése értelmében fogadja el, azután az elnök berekeszti az ülést. A legközelebbi ülés szerdán lesz.

Pártértekezlet. A függetlenségi és 48-as párt holnap, pénteken délután öt órakor értekezletet tart. Tárgy: A politikai helyzet megbeszélése.

Nyilatkozat. Lindner Gusztáv országgyűlési képviselő fölkerít bennünket a következők konstatálására: Sebess Dénes országgyűlési képviselő a képviselőház mai ülésén azt mondta, hogy ő (Lindner) utolsó tanári fizetését nyugdíjaztatása előtt német nyelven kiállított nyugta alapján vette föl. Ez már azért sem felel meg a valóságnak, mert magyar királyi adóhivatal nem fogad el állami tisztviselőtől németnyelvű nyugtát, amit ha Sebess Dénes meggondol, ilyen állítást meg sem kockáztat.

ORSZÁGGYÜLÉS

Budapest, december 4.

A nemzetiségi kérdés még mindig elég hálás téma, amely a közepszerűségeknek is hozhat zajos babérokat. Amit Széll Kálmán az országban nem tud elintézni, a nemzetiségi vizsályt, azt elintézi a függetlenségi párt benn a Házban a szászokkal. Igen kínos dolgok ezek, amik nem vezetnek jóra és csak szítják a parrazsat. Meg aztán minek Korodi-Lutz és Lindner Gusztáv urakból mártirokat csinálni. Miért nem végez a t. kormány az izgatókkal? Nagyon sokan gondolkoznak már így és ennek köszönhető, hogy Korodit és Lindnert elég nyugodtan hallgatták meg, mialatt Gáll Sándor tegnapi beszédével foglalkozva, rektifikálni igyekeztek a tényeket.

Miután napirend előtt ez a kis nemzetiségi vita valamelyes életet vitt a Házba, ismét folytatták az indemnityt. Előbb Papp Elek, majd Madarász Imre beszéltek.

A képviselőház ülése.

— Kezdete délelőtt tíz órakor. —

Elnök: Tallián Béla.

(Nemzetiségi vita.)

Korodi Lajos: Polemizál azzal, amit Gáll mondott tegnap. Nem igaz, hogy ellene lázítás, stb. miatt eljárást indított a marosvásárhelyi törvényszék. Nemzetiségi izgatás miatt fogták pörbe, de nem az igazságügyminiszter szüntette be az eljárást, hanem megszüntette az ügyészség az eljárást a lázítás tényállásának hiánya miatt. A «Tribuná»-nak említett cikkét nem vette át lapjába, hanem csak megemlítette. Nem áll, hogy a «Kronstädter Zeitung» tényleges szerkesztője, de ez újság elveit vallja s ez elvek értelmében ír is cikket. Egyetértett azon felségfolyamodványával, amelyet a királyhoz intéztek a helységnevek megmagyarosítása ügyében. Tiltakozik az ellen, hogy a nemzeteti lobogót a szász tanítók letépték volna. Szász tanító ilyesmire nem képes.

Sebess Dénes: Dehogynem! Önt is amiatt csapták el az állásából.

Kubik Béla: Huszonötöt kellene rácsapni.

Korodi Lajos: A nemzetiségi kérdés hazánkban csak a jog és törvény gyakorlati alkalmazásával oldható meg. Nem a miniszterelnök választotta őket a parlamentbe, hanem a választóik.

Lindner Gusztáv: Személyes kérdésben felel Gáll tegnapi beszédére. Hogy báró Bötwia József méltónak